I sag 17/76,

angående en anmodning til Domstolen fra National Insurance Commissioner i medfør af EØF-traktatens artikel 177 med henblik på at opnå en præjudiciel afgørelse i en sag, der verserer for nævnte ret mellem

M. L. E. BRACK, enke efter R. J. Brack

og

INSURANCE OFFICER

vedrørende fortolkningen af artikel 1, litra a), punkterne i), ii) og iii) og af stk. 1 i punkt I i bilag V i Rådets forordning nr. 1408/71 af 14. juni 1971 om anvendelse af de sociale sikringsordninger på arbejdstagere og deres familiemedlemmer, der flytter inden for Fællesskabet (EFT-specialudgave 1971) (II), s. 366; org. ref. JO L 149, s. 2),

afsiger

DOMSTOLEN

sammensat af præsidenten R. Lecourt, afdelingsformændene H. Kutscher og A. O'Keeffe, dommerne A. M. Donner, J. Mertens de Wilmars, P. Pescatore og M. Sørensen,

generaladvokat: H. Mayras
justitssekretær: A. Van Houtte

følgende

DOM

Sagsfremstilling

Sagens faktiske omstændigheder, henvisningskendelsen, retsforhandlingerne og de skriftlige indlæg, som er indgivet i medfør af artikel 20 i statutten for EØF-Domstolen, kan sammenfattes således:

I — De faktiske omstændigheder og retsforhandlingernes forløb

I hovedsagen havde hr. Brack indbragt et søgsmål for retten mod »Insurance Officer«, som er en engelsk socialsikringsinstitution. Efter hr. Brack's død den 21. oktober 1975 indtrådte fru Brack i sin mands sted.

1. Hr. Brack, der var britisk statsborger og født den 5. april 1906, boede igennem hele sit liv i Storbritannien og var fra 1948 tilsluttet den engelske socialsikringsordning. Indtil 1957 betalte han forsikringsbidrag som arbejdstager og herefter som selvstændig erhvervsdrivende.

Den 23. september 1974 tog han af helbredsmæssige grunde til Frankrig, hvor han den 30. september blev alvorligt syg og måtte under øjeblikkelig lægebehandling. Han vendte atter tilbage til Storbritannien den 25. oktober 1974. Sagsøgte i hovedsagen nægtede at udbetale ham ydelser for perioden fra den 30. september til den 24. oktober i medfør af § 49, stk. 1 i »National Insurance Act« fra 1965 — engelsk lov, som herefter kaldes »NIA 1965« — i henhold til hvilken »en person fratages enhver ret til ydelse, undtagen hvor der er hjemmel for det modsatte, for enhver periode, hvorunder den pågældende... opholder sig uden for Storbritannien...«. Hermed udtrykte sagsøgte i hovedsagen, at hr. Brack ikke i henhold til forordning nr. 1408/71 kunne betragtes som »arbejdstager« i den nævnte periode og derfor ikke kunne påberåbe sig bestemmelserne i artikel 22, stk. 1 i denne forordning, hvori det hedder, at »en arbejdstager, som opfylder de i den kompetente stats lovgivning foreskrevne betingelser for ret til ydelser [for sygdom]. ... og: a) hvis tilstand under et ophold på en anden medlemsstats område kræver øjeblikkelig ydelse af hjælp ... har ret til: ... ii) kontantydelser, der udbetales af den kompetente institution efter den for denne institution gældende lovgivning...«.

2. A — Da hr. Brack ikke fik medhold ved underretten, indbragte han sagen for »National Insurance Commissioner«. Denne henviste især til følgende bestemmelser i forordning nr. 1408/71:

Artikel 1

I denne forordning:

a) Betyder udtrykket »arbejdstager« enhver person:
   i) der er forsikret i henhold til tvungen forsikring eller en frivillig fortsat forsikring mod en eller flere risici, der svarer til de sikringsgrene, som indgår i en social sikringsordning for arbejdstagere, med forbehold af de i bilag V anførte begrænsninger;
   ii) der inden for rammerne af en social sikringsordning for samtlige indbyggere eller for hele den erhvervsmæssigt beskæftigede del af befolkningen er tvungent forsikret mod en eller flere risici, der svarer til de sikringsgrene, på hvilke denne forordning finder anvendelse,
      — når det efter vedkommende sikringsordnings administrations- eller finansieringsmetode er muligt at identificere den pågældende som arbejdstager, eller
      — i mangel af sådanne kriterier, når den pågældende er forsikret i henhold til en tvungen forsikring eller en frivillig fortsat forsikring mod en anden af de i bilag V opregnede risici inden for rammerne af en ordning for arbejdstagere;
   iii) der inden for rammerne af en social sikringsordning oprettet for arbejdstagere, for samtlige indbyggere eller for visse kategorier af indbyggere i en medlemsstat, er frivilligt forsikret mod en eller flere risici, der svarer til de sikringsgrene, på hvilke denne forordning finder anvendelse, når den pågældende tidligere har været tvungent forsikret mod samme risiko inden for rammerne af en ordning for arbejdstagere i den samme medlemsstat.

Artikel 4

1. Denne forordning finder anvendelse på enhver lovgivning om sociale sikringsgrene, som vedrører:
   a) ydelser i anledning af sygdom ...
   .....

Artikel 22 (underkapitel 1: »sygdom og moderskab« i afsnit III)

1. En arbejdstager, som opfylder de i den kompetente stats lovgivning foreskrevne betingelser for ret til ydelser..., og:

a) hvis tilstand under et ophold på en anden medlemsstats område kræver øjeblikkelig ydelse af hjælp, eller
b) ... eller
c) ... har ret til:
ii) kontantydelser, der udbetales af den kompetente institution efter den for denne institution gældende lovgivning ...

Artikel 89

Særregler for anvendelsen af visse medlemsstaters lovgivning er anført i bilag V.

Bilag V, pkt. I (overskrift: »Det forenede Kongerige«), stk. 1

Som arbejdstager anses efter definition i forordningens artikel 1, litra a), ii), enhver person, der er pligtig at svare bidrag som arbejdstager.

(Pkt. I blev indsat i bilag V i medfør af artikel 29 i akten vedrørende tiltrædelsesvilkårene og tilpasningerne af traktaterne sammenholdt med stk. 1 i kapitel IX i bilag I til denne akt).

Ved en »mellemafgørelse« (interim decision) af 12. februar 1976 besluttede National Insurance Commissioner at forelægge Domstolen følgende spørgsmål:

1. Må det antages, at bestemmelserne i punkt I (tidligere J), stk. 1 i bilag V til forordning (EØF) nr. 1408/71 på nogen måde afgrænser eller begrænser eller blot supplerer den i samme forordnings artikel 1, litra a) indeholdte definition af begrebet »arbejdstager« eller nogen del af den nævnte definition?
2. Er en social sikringsordning for ansatte og andre efter underafsnit i) i den ovennævnte definition af begrebet »arbejdstager« en social sikringsordning for ansatte, således at enhver eller selvstændig (der ikke er ansat), som er forsikret under en sådan ordning mod en eller flere af de risici, som denne omfatter, i henhold til EØF-traktatens artikler 48-51, enten generelt eller i forhold til de risici, som han er forsikret imod, kan betegnes som »arbejdstager« ifølge det nævnte underafsnit?
3. Kan en person efter underafsnit II) i den ovennævnte definition af begrebet »arbejdstager«, uanset om han er selvstændig på det relevante tidspunkt, anses som ansat i kraft af den måde, hvorpå en social sikringsordning administreres eller finansieres, enten generelt eller i forhold til nogen af de risici, som han efter ordningen er forsikret imod, på grund af den omstændighed, at hans ret til ydelse i tilfælde af, at en sådan begivenhed indtræder, i det væsentlige erhverves ved, at han har erlagt eller er blevet krediteret bidrag som ansat?
4. Kan en person efter underafsnit iii) i den ovennævnte definition af begrebet »arbejdstager« betragtes som frivilligt forsikret mod enhver risiko efter en bestemt ordning, og altså anses som arbejdstager i henhold til nævnte underafsnit, enten generelt eller i forhold til en sådan risiko i) fordi han, selv om han var almindeligt, obligatorisk forsikret, på det relevante tidspunkt midlertidig har valget mellem at svare bidrag eller ej, eller ii) fordi han på det relevante tidspunkt kun skulle svare bidrag, fordi han havde valgt ikke at ophøre med at arbejde; og i begge tilfælde uanset om den ordning, hvorunder han tidligere var obligatorisk forsikret som ansat, var en ordning for ansatte og andre?

B — I præmisserne til denne afgørelse anfører National Insurance Commissioner følgende:

a) Vedrørende den engelske lovgivning inden for social sikring

I henhold til denne lovgivning gælder der en enstrenget ordning for socialforsikring, der først var reguleret ved »National Insurance Act« fra 1946 og senere ved NIA 1965, herunder forskellige bestemmelser i medfør af disse love. Efter

sagens anlæg blev NIA 1965 i 1975 erstattet af »Social Security Act«.

Ved NIA 1965 og dennes gennemførelsesbestemmelser blev der især opnået følgende:

1. De personer, som var undergivet ordningen, blev opdelt i tre grupper, nemlig arbejdstagere, selvstændige og arbejdsløse (§ 1, stk. 2). Hovedparten af befolkningen mellem 16 år og den normale pensionsalder — som er 65 år for mænd i medfør af § 114 , stk. 1 — blev i praksis herved forpligtet til at svare bidrag i en af disse grupper og erhvervede herved ret til ydelserne for denne gruppe. I øvrigt havde man, med visse undtagelser, kun adgang til at svare bidrag, såfremt det var obligatorisk. I henhold til en bemyndigelse i NIA 1965 ændrede socialministeren den ovennævnte klassificering, hvorved visse kategorier af personer blev anset for arbejdstagere, selv om der ikke fandtes nogen ansættelseskontrakt, og andre, som havde en sådan ansættelseskontrakt, blev klassificeret som selvstændige.
2. Der var en væsentlig forskel mellem de tre kategorier med hensyn til de kontantydelser, som de forskellige bidrag berettigede til. I bilag II til NIA 1965 var der — hver gang med en henvisning til »bidrag i den pågældende gruppe« (»contributions of the appropiate class«) — fastsat det minimumsbidrag, som den pågældende skulle betale eller have godskrevet for at erhverve ret til ydelserne for de forskellige risici, som var nævnt i det pågældende bilag, herunder risikoen for sygdom. I § 18 i NIA 1965 var udtrykket »bidrag i den pågældende gruppe« defineret, og heraf fremgik det, at det, for så vidt angår ydelser ved arbejdsløshed, udelukkende var arbejdstageres bidrag, som blev anset for »bidrag i den pågældende gruppe« (og som altså gav ret til at oppebære ydelser ved arbejdsløshed), medens såvel bidrag fra arbejdstagere som fra selvstændige gav ret til alle de andre ydelser, herunder ydelser i forbindelse med sygdom. Endelig blev, i henhold til den samme bestemmelse, ethvert bidrag, for så vidt angår pension, anset for »bidrag i den pågældende gruppe«.
3. For at oppebære ydelser ved arbejdsløshed og sygdom skulle en person, der havde nået pensionsalderen men ikke var ophørt med at arbejde, ikke have opfyldt der særlige bidragsbetingelser for disse ydelser, men havde ret til samme ugentlige beløb fra den pension, som han skulle have haft udbetalt, såfremt han havde været pensioneret (§ 19, stk. 3). Følgelig var bidragsbetingelserne for disse personer i praksis de samme som betingelserne for pensionsydelser.
4. Bidragsbetingelserne var på tidspunktet for nærværende sag i henhold til bestemmelserne i § 30, stk. 1 i NIA 1965 og stk. 4 (1) i bilag II hertil:
   - Der skulle inden for alle grupper være betalt (altså ikke blot forfaldet) mindst 156 ugentlige bidrag mellem tidspunktet for indtrædelsen i forsikringsordningen og den normale pensionsalder.
   - Det årlige gennemsnit af de ugentlige bidrag (indbetalte eller forfaldne) måtte ved pensionsalderens indtræden ikke være mindre end 50.
5. Der var i § 7 i »National Insurance (Widow's Benefit and Retirement Pensions) Regulations 1972«, som var vedtaget på grundlag af NIA 1965, hjemlet ret til en reduceret pension, når den første af de ovennævnte betingelser var opfyldt, men det årlige gennemsnit af bidrag var mindre end 50 men over 13.
6. Det følger heraf, samt af andre bestemmelser, som var gældende på det pågældende tidspunkt, at alderspensionen, og dermed også de ydelser i forbindelse med sygdom, som de personer, der havde passeret den normale pensionsalder, havde krav på, blev fastsat en gang for alle på grundlag af de bidrag, der var indbetalt på det tidspunkt, hvor den pågældende havde nået den normale pensionsalder. Det

forhold, at en pension eventuelt senere blev forhøjet, havde ikke nogen indflydelse på størrelsen af ydelserne i forbindelse med sygdom.

7. Retten til alderspension indtrådte på det tidspunkt, hvor den pågældende havde nået den normale pensionsalder, under forudsætning af at han rent faktisk havde trukket sig tilbage (§ 30 i NIA 1965). Fra samme dato ophørte forpligtelsen til at betale bidrag (§ 3, bilag I, afd. I). En person, som ikke trak sig tilbage på dette tidspunkt, kunne ikke gøre krav på pension men var forpligtet til at fortsætte med at betale bidrag, enten indtil han rent faktisk trak sig tilbage, eller indtil der var forløbet 5 år efter den normale pensionsalder, på hvilket tidspunkt han under alle omstændigheder blev anset for at være ophørt med at arbejde (jf. § 30, stk. 4).

b) Vedrørende Brack's situation i forhold til denne lovgivning

1. På det relevante tidspunkt var Brack mellem 65 og 70 år og var altså ikke ophørt med at arbejde. Størrelsen af de ydelser, som kunne udbetales ham i tilfælde af sygdom, var derfor afhængig af, i hvilket omfang han ville have fået udbetalt alderspension, såfremt han var ophørt med at arbejde (jf. ovenfor under a) pkt. 3).
2. Denne størrelse var igen afhængig af svaret på spørgsmålet, om Brack havde opfyldt de nødvendige bidragsbetingelser, som er nævnt ovenfor under a) pkt 4. I den forbindelse skal der navnlig fremhæves følgende:
   aa) Brack opfyldte den første af disse betingelser, da han faktisk havde indbetalt 156 bidrag, uanset om man kun tager hensyn til hans bidrag som arbejdstager eller hans bidrag som selvstændig, eller om man tager hensyn delvis til den ene og delvis til den anden slags bidrag.
   bb) Han opfyldte ikke den anden betingelse, medmindre man lægger hans bidrag som arbejdstager og hans bidrag som selvstændig sammen.
   cc) Ikke desto mindre var hans bidrag som arbejdstager og hans bidrag som selvstændig hver for sig tilstrækkelige til at berettige ham til en alderspension (eller på ansøgningstidspunktet til udbetaling af ydelser ved sygdom) til en nedsat sats.
   dd) Brack havde indbetalt, eller var blevet krediteret, de fulde bidrag i det bidragsår, hvor den omhandlede ansøgning blev indgivet, i hvert fald indtil dagen forud for ansøgningens indgivelse.

c) Betragtninger, der ligger til grund for de rejste spørgsmål

1. Det første spørgsmål drejer sig om, hvorvidt den nævnte bestemmelse i bilag V til forordning nr. 1408/71 — som bevirker, at enhver, der af »Secretary of State« betegnes som lønarbejder, skal anses som »arbejdstager«, selv om vedkommende faktisk ikke har denne egenskab — på nogen måde indskrænker eller begrænser dette begreb, sådan som det er defineret i forordningens artikel 1.
2. Det andet spørgsmål opstår af det forhold, at der ved NIA 1965 indføres en enstrenget social sikringsordning for ansatte, selvstændige og arbejdsløse. Det drejer sig altså om, hvorvidt Brack, der var selvstændig på det tidspunkt, da sagen blev rejst, falder inden for definitionen i artikel 1, litra a), i) i forordning nr. 1408/71, enten fordi han er omfattet af forordningen som helhed, eller fordi han er dækket i relation til de risici, som han var forsikret imod.
3. For så vidt angår det tredje spørgsmål, har National Insurance Commissioner i en anden sag fastslået, at den pågældende var arbejdstager i henhold til artikel 1, litra a), ii) i forordning nr. 1408/71. Men i denne anden sag var de faktiske omstændigheder til gunst for sagsøgeren i den forstand, at han på det relevante tidspunkt havde været

lønarbejder så kort tid forinden, at han, selv om han nu betalte bidrag som selvstændig, efter den engelske lovgivning fortsat havde krav på at blive krediteret for bidrag som lønarbejder, da han kunne forlange sig godskrevet for bidrag.

4. Ved det fjerde spørgsmål må det tages i betragtning, dels at de bidrag, som Brack måtte have betalt under sit ophold i udlandet, har været frivillige, og dels at han havde kunnet ophøre med at arbejde forud for sagens opståen, i hvilket tilfælde hans bidragsforpligtelse var ophørt.

3. Henvisningskendelsen blev registeret på Domstolens justitskontor den 16. februar 1976.

I henhold til artikel 20 i protokollen vedrørende statutten for EØF-Domstolen er der indgivet skriftlige indlæg af parterne i hovedsagen, af den britiske og den danske regering og af Kommissionen.

På grundlag af den referende dommers rapport og efter at have hørt generaladvokaten har Domstolen besluttet at indlede den mundtlige forhandling uden forudgående bevisførelse.

II — Skriftlige indlæg for Domstolen

1. Indlæg fra sagsøger i hovedsagen

A — Vedrørende det første spørgsmål

I artikel 1, litra a) i forordning nr. 1408/71 er der to henvisninger til bilag V:

— Det er kun i underafsnit i), at formuleringen »med forbehold af de i bilag V anførte begrænsninger« anvendes. Derfor bør dette bilag forstås således, at det — med forbehold af visse undtagelser, der er uden interesse i denne forbindelse — kun medfører indskrænkninger i den definition, der er givet i underafsnit i), og ikke i de definitioner, der er givet i underafsnittene ii) og iii).

— I underafsnit ii), andet led tales der om: »En anden af de i bilag V opregnede risici«. Dette udtryk udfylder formuleringen: »Risici, der svarer til de sikringsgrene, på hvilke denne forordning finder anvendelse«, som er brugt i begyndelsen af dette underafsnit, men begrænser ikke på nogen måde den definition, der er givet her.

I stk. 1 i pkt. I i bilag V er der ikke omtalt nogen indskrænkning eller beskrevet nogen risiko. Denne bestemmelse kan altså ikke indsnævre definitionerne i artikel 1, litra a) i forordningen. Dens betydning er i henhold til underafsnit ii), første led, at »identificere« de personer, som den omtaler, som »arbejdstagere« efter den administrations- eller finansieringsmetode, som gælder for den engelske ordning.

Der bør derfor svares negativt på det første og positivt på det andet alternativ i dette spørgsmål.

B — Vedrørende det andet, tredje og fjerde spørgsmål i almindelighed

Det følger af traktatens artikel 48, stk. 3, litra c), at udtrykket »arbejdstagere« også omfatter personer, som ikke har denne egenskab på det pågældende tidspunkt. Domstolen har udtrykt sig i samme retning i dom af 19. marts 1964, Unger, 75/63, Sml. 1954-64, s. 471.

Efter traktatens artikel 52 sikres »adgangen til at optage og udøve selvstændig erhvervsvirksomhed«, og efter artikel 54, stk. 3, litra d) pålægges det Fællesskabet at påse, »at arbejdstagere fra en medlemsstat, som er beskæftiget på en anden medlemsstats område, kan forblive på dette område for dér at udøve selvstændig erhvervsvirksomhed«.

I adskillige af de afgørelser fra Domstolen, som har fortolket udtrykket »lønmodtagere og hermed ligestillede personer«, der er anvendt i artikel 4 i Rådets forordning nr. 3 vedrørende social sikring af vandrende arbejdstagere (JO af 16. 12.

1958, s. 561), som gik forud for forordning nr. 1408/71, er dette begreb blevet afgrænset således, at det omfatter enhver, som efter den pågældende medlemsstats socialsikringsordning får den samme behandling som lønmodtagere.

Dette fører til, hvilket i øvrigt også fremgår af motiverne til forordning nr. 1408/71, at princippet om den fri bevægelighed for arbejdstagere ikke blot gælder for dem, som er eller har været egentlige lønmodtagere, således at udtrykket »arbejdstagere«, især i den i artikel 51 forudsatte betydning, omfatter enhver person, som kan udøve en beskæftigelse, uanset om han tidligere har været egentlig lønmodtager, arbejdsløs eller selvstændig.

C — Vedrørende specielt det andet spørgsmål.

Der bør gives et bekræftende svar på dette spørgsmål:

I den fjerde betragtning til forordning nr. 1408/71 anerkendes det, at »samtlige statsborgere i medlemsstater«, altså også selvstændige, kan være »forsikret under de sociale sikringsordninger for arbejdstagere«. Desuden forudsætter ordene »forsikret ... mod en eller flere risici«, som er anvendt i underafsnit i) i forbindelse med den tvungne forsikring, muligheden af en forskellig behandling af de forskellige grupper af forsikrede personer, og denne forudsætning ville det være vanskeligt at få mening i, såfremt det nævnte underafsnit kun omfattede arbejdstagere.

Det fremgår af stk. 1 under pkt. A i bilag V, som vedrører Belgien, og hvori det fastslås, at underafsnit i) ikke finder anvendelse på visse selvstændige erhvervsdrivende, at denne gruppe, netop på grund af den afgrænsning, der er foretaget, i princippet er omfattet af nævnte underafsnit. I pkt. I i bilaget er der ikke foretaget en lignende begrænsning for Det forenede Kongerige.

Såfremt det måtte antages, at underafsnit i) hverken dækker arbejdsløse eller selvstændige erhvervsdrivende, ville det følge heraf, at der ikke er nogen bestemmelse i artikel 1, litra a) i forordningen, som dækker situationen for en statsborger fra Det forenede Kongerige (eller fra en hvilken som helst anden medlemsstat, som ikke på noget tidspunkt har haft et enstrenget socialt sikringssystem for arbejdstagere og andre), der har været arbejdstager og udelukkende er forsikret i henhold til en fortsættelsesforsikring eller frivilligt. Efter den britiske lovgivning kan en sådan situation opstå for visse grupper af personer. Den konsekvens, som er angivet, ville indebære en meget stærk hindring for den fri bevægelighed for arbejdstagere.

D — Vedrørende specielt det tredje spørgsmål

Dette spørgsmål bør der også svares bekræftende på:

Den ordning, der blev indført ved NIA 1965, blev finansieret gennem bidrag og statsstøtte. Efter ordningen kunne en arbejdstager identificeres gennem de bidrag, som han havde betalt.

Der består efter underafsnit ii) ikke noget krav om, at man ved denne identificering kun må tage hensyn til situationen på det tidspunkt, hvor begivenhederne udspiller sig. Dette fremgår f.eks. af tilfældet med en britisk statsborger, som efter at have udøvet en lønnet beskæftigelse og betalt bidrag som arbejdstager over en lang periode tager ophold i en anden medlemsstat for at søge ny beskæftigelse dér. Så længe han blot opholder sig dér, og ikke har nogen beskæftigelse, kan han ikke betale bidrag som arbejdstager, men man kan ikke hævde, at kan ikke kan anses for arbejdstager på grund af de bidrag, han tidligere har betalt.

Efter definitionerne i artikel 1, litra r) og s) i forordning nr. 1408/71 er det anerkendt, at beskæftigelsesperioderne kan omfatte arbejdsløshedsperioder og perioder med virksomhed som selvstændig

erhvervsdrivende, såfremt den nationale lovgivning sidestiller sådanne med beskæftigelsesperioder. Da gennemførelsesbestemmelserne til NIA 1965 har til formål at sikre retten til ydelserne, er en periode, som er tilbagelagt som selvstændig erhvervsdrivende, og som er med til at danne grundlag for den pågældende ret, ingen hindring for, at den pågældende anses som arbejdstager.

E — Vedrørende specielt det fjerde spørgsmål

Der bør svares bekræftende på dette spørgsmål, således at en person, der normalt er forsikret i henhold til en tvungen forsikring, må anses for at være frivilligt forsikret, hvis han på det relevante tidspunkt midlertidigt har haft valget mellem at svare bidrag eller ej, og dette på trods af, at han tidligere har været forsikret i henhold til en ordning for lønarbejdere og andre.

Artikel 15, stk. 2 i forordningen anerkender eksistensen af tvungne, frivillige og frivillige forsatte forsikringsordninger, medens det pågældende underafsnit iii) tager sigte på en person, »der inden for rammerne af en social sikringsordning... er frivilligt forsikret...«. Denne modsætning viser, at udtrykket »frivilligt« i denne definition skal forstås således, at personen efter en eller anden forsikringsordning har et frit valg, og ikke således, at den pågældende forsikringsordning skal være frivillig for alle, som er tilmeldt den.

Imidlertid er frivilligheden i Brack's forsikring ikke en følge af det forhold, at han har haft mulighed for at ophøre med at arbejde.

2. Indlæg fra sagsøgte i hovedsagen, Insurance Officer

Insurance Officer fremhæver først, at hans opgave, når en af hans afgørelser er indbragt for retten, består i at hjælpe den pågældende ret med at nå frem til en rigtig afgørelse uden nødvendigvis at forsøge at få den anfægtede afgørelse stadfæstet.

Insurance Officer tager kun stilling til visse aspekter af de rejste spørgsmål, som efter hans opfattelse har arbejdstagere, interesse for løsningen af de konflikter med fællesskabsretligt indhold, som han kan få forelagt til afgørelse.

Under alle omstændigheder bør de svar, som Domstolen skal give på de stillede spørgsmål, fastslå:

a) om en person, der er arbejdstager i den betydning, som er forudsat i artikel 1, litra a) i forordning nr. 1408/71, også er arbejdstager efter forordningen som helhed;
b) om det — når der er indtrådt en begivenhed, for hvilken der søges udbetalt en ydelse — er nødvendigt, for at afgøre om en person er arbejdstager efter artikel 1, at henvise til karakteren eller betydningen af de bidrag, som har dannet grundlag for retten til den ydelse, som kræves udbetalt.

ad a)

Denne tese følger af selve ordlyden i begyndelsen af artikel 1. I øvrigt kan den finde støtte i Domstolens retspraksis, hvorefter begrebet »lønmodtagere og hermed ligestillede personer«, som er anvendt i den gamle forordning nr. 3, har fællesskabsretlig betydning, hvilket også må gælde for det »arbejdstager«-begreb, som er anvendt i forordning nr. 1408/71. Den opfattelse, hvorefter en person kan anses for arbejdstager udelukkende i forhold til en særlig risiko, som den pågældende er dækket imod i medfør af en bestemt national lov, er uforenelig hermed.

ad b)

Til støtte for sin tese henviser Insurance Officer til visse dele af den engelske lovgivning. Den fremhæver navnlig, at en person, som successivt har været henholdsvis lønmodtager og selvstændig erhvervsdrivende eller omvendt, i henhold

til denne lovgivning, når der på et bestemt tidspunkt indtræder visse begivenheder, har ret til ydelserne i henhold til de bidrag, der er betalt på et tidspunkt, hvor den pågældende havde en anden status, end han har nu.

I det tilfælde, hvor en person har erhvervet ret til ydelser på grund af et vist antal bidrag, der delvis består af arbejdstagerbidrag og delvis af andre bidrag, er det — med henblik på at fastslå om den pågældende skal »anses som arbejdstager« — nødvendigt, når antallene af bidrag skal tages i betragtning på den måde, der er forudsat i det tredje spørgsmål, at afgøre, hvilken mængde bidrag der kan siges at udgøre en væsentlig del heraf (»i det væsentlige erhverves ved« — jf. spørgsmålets ordlyd). Man kan sige, at denne betingelse er opfyldt, når de pågældende bidrag udgør et tilstrækkeligt stort antal bidrag fra lønmodtageren til, at der erhverves ret til visse ydelser. Men i det tilfælde, hvor der også erhverves ret til visse ydelser udelukkende på grund af andre bidrag, kunne man sige, at bidragene fra lønmodtageren ikke har nogen betydning, eller i hvert fald kun har betydning i relation til ydelsens størrelse. Altså er der ikke noget sikkert kriterium for, om en bestemt andel af de indbetalte bidrag i det konkrete tilfælde er »væsentlig« eller ikke.

3. Indlæg fra den engelske regering

A — Almindelige bemærkninger

a) Vedrørende den engelske lovgivning

Den engelske regering giver en meget detaljeret beskrivelse af den nuværende lovgivning inden for social sikring og baggrunden for den, idet den mener, at kendskabet til disse forhold er nødvendigt for at forstå de vanskeligheder, som har givet anledning til henvisningskendelsen, og for at Domstolen kan formulere sine svar på en sådan måde, at retterne i Det forenede Kongerige klarere kan se, hvordan fællesskabsretten bør anvendes i forhold til en lovgivning som den foreliggende. I den nævnte rækkefølge har den engelske regering navnlig fremhævet følgende:

— Den engelske ordning, som i begyndelsen kun dækkede bestemte og skarpt afgrænsede grupper af arbejdstagere, udstraktes senere til andre grupper, som lovgiver anså for at have de samme behov og være undergivet de samme risici. Den nøjagtige sammensætning af de grupper af personer, som er dækket, har vekslet gennem tiden og har aldrig været sådan udformet, at det har været muligt på dette grundlag at foretage en klar sondring mellem personer, der kan anses for lønmodtagere, og personer, der tilhører andre grupper.
— Det bidragssystem, som gjaldt på tidspunktet for de faktiske omstændigheder i denne sag, indeholdt ingen sondring (undtagen for så vidt angår bidragets størrelse og de forpligtelser, som påhvilede arbejdsgiverne) mellem de bidragydende efter den gruppe, de tilhørte. For øjeblikket forsøger man at ophæve enhver forskel i behandlingen af lønmodtagere og selvstændige erhvervsdrivende.
— De bidragydende i alle grupper har i princippet ret til de samme ydelser.
— Der er ikke foretaget nogen sondring mellem de forskellige grupper af bidragydende, for så vidt angår systemets organisation eller administration.

b) Vedrørende Domstolens retspraksis angående forordning nr. 3

Blandt de forskellige elementer i denne retspraksis fremhæver den engelske regering navnlig følgende:

Da begrebet »arbejdstagere« i henhold til traktatens artikler 48-51 har en fællesskabsretlig betydning, kan fortolkningen af forordning nr. 3 ikke være afhængig af de definitioner, som dette begreb har fået i medlemsstaternes retssystemer, jf. navnlig Unger-dommen, som fastslog, at forordningen fandt anvendelse på alle, som, uanset hvordan de blev betegnet, var

dækket i de forskellige nationale socialsikringssystemer, og i det konkrete tilfælde på en person, som havde været »arbejdstager«, og som kunne blive det på ny.

Ved udviklingen af denne retspraksis har Domstolen lagt til grund, at udtrykket »arbejdstagere og dermed ligestillede personer« i henhold til artikel 4 i forordning nr. 3 forudsætter »en vid kreds af begunstigede« og er »påvirket af en almindelig tilbøjelighed i medlemsstaternes socialret til at udstrække området for den sociale sikring til nye grupper af personer under hensyn til lighed i risiko og livsvilkår«, således at forstå, at »det nøjagtige omfang af denne ligestilling kun fastlægges under hensyntagen til de nationale lovgivninger«, og »en sådan ligestilling finder sted, hver gang bestemmelserne i en almindelig ordning for social sikring i kraft af en national lovgivning udvides til en anden gruppe personer end de arbejdstagere, der er nævnt i forordning nr. 3, under hensyn til den form eller fremgangsmåde, som anvendes af den nationale lovgiver« (dom af 19. december 1968, De Cicco, 19/68, Recueil s. 700. I samme retning se dom af 27. oktober 1971, Janssen, 23/71, Recueil s. 859).

Generelt har Domstolen taget udgangspunkt i det forhold, at Rådet, gennem vedtagelsen af forordninger på grundlag af traktatens artikel 51 og for ikke at komme i strid med denne bestemmelse, er forpligtet til at ophæve enhver hindring for den fri bevægelighed for arbejdstagere.

c) Konsekvenser af denne retspraksis for fortolkningen af forordning nr. 1408/71

De nævnte principper må også lægges til grund ved fortolkningen af forordning nr. 1408/71. Domstolen synes også at være gået ud fra denne opfattelse, hvilket fremgår af dommen af 21. oktober 1975 (Petroni, 24/75, Sml. s. 1149), som fastslår, at enhver fællesskabsbestemmelse, som medfører, at arbejdstagere mister de sociale fordele, der er sikret dem af en medlemsstats lovgivning, er ugyldig. Med henblik på fortolkningen af bestemmelserne i forordning nr. 1408/71 må det nok formodes, at Rådet har taget hensyn til den forpligtelse, som påhviler det efter artikel 71, medmindre det er umuligt at foretage en fortolkning i overensstemmelse med denne artikel. Dette støttes af uddrag af mødereferater af Rådets forhandlinger, hvoraf det klart fremgår, at Rådet bestræbte sig på at gennemføre den fortolkning af artikel 51, som Domstolen har anlagt, da det udarbejdede bestemmelserne i forordning nr. 1408/71. I »Répertoire pratique de la sécurité sociale« (praktisk håndbog om social sikring), som er udgivet af Kommissionen, hedder det på s. 5: »Bestemmelserne i de nye forordninger har fulgt de afgørelser, som Domstolen er nået frem til i retssagerne angående forordning nr. 3, og gjort dem almengyldige.

Artikel 2 i forordningen, hvori det personlige anvendelsesområde defineres, er ikke mindre vidtgående end begrebet »arbejdstagere og dermed ligestillede personer« i den fortolkning, som Domstolen har givet af forordning nr. 3. Spørgsmålet er herefter, om der er nogen anden bestemmelse i forordningen end artikel 3, som kan siges at være baseret på en snævrere opfattelse af dette begreb. Med henblik herpå foretager den engelske regering en successiv undersøgelse af visse af forordningens artikler og betragtninger:

Artikel 1, litra a)

Teoretisk kan denne bestemmelse fortolkes på tre forskellige måder:

1. Enhver, som er arbejdstager i den i traktatens artikel 51 forudsætte betydning (sådan som Domstolen har defineret denne), opfylder de i en eller flere af underafsnittene i) til iii) nævnte betingelser.
2. Bestemmelsens definition er ikke udtømmende, men begrænser sig til at beskrive tre særligt vigtige hypoteser.
3. Denne definition udelukker visse grupper af personer, som Domstolen, på grundlag af forordning nr. 3, havde

anerkendt som henhørende under nævnte forordning.

Af de ovenfor nævnte grunde kan den tredje tese kun komme på tale, hvis forordningen kan fortolkes enten efter en af de to førstnævnte teser eller efter en kombination af disse teser, hvilket faktisk er tilfældet.

Vedrørende den første tese: underafsnittene i) og iii) kan i et vist omfang overlappe hinanden. Det afgørende er, hvad der skal forstås ved udtrykkene: »social sikringsordning for arbejdstagere« (underafsnit i)) og »social sikringsordning oprettet for arbejdstagere« (underafsnit iii)). Efter ordlyden i disse bestemmelser kan udtrykkene omfatte ordninger for såvel lønmodtagere som andre personer, der er undergivet en lignende behandling (»dermed ligestillede personer« i henhold til forordning nr. 3), og efter Domstolens retspraksis er en sådan fortolkning endda nødvendig. En modsat fortolkning fører til den konklusion, hvilket den engelske regering forsøger at give en detaljeret påvisning af, at en person som befinder sig i den situation, der er omhandlet i Janssen-dommen — hvori det er anerkendt, at forordning nr. 3 gælder for sådanne personer — ikke falder ind under nogen af de i underafsnittene i)-iii) nævnte hypoteser. Da denne konklusion ikke kan godtages, må den første af de tre ovenfor nævnte teser være rigtig.

Men den anden af disse teser, som går ud på, at den i artikel 1, litra a) indeholdte definition ikke er udtømmende, er også korrekt. Den må i hvert fald accepteres, såfremt man ikke anerkender den ovenfor foreslåede fortolkning af udtrykkene »ordning for arbejdstagere« etc. Men selv om denne forordning godtages, holder den. I alle medlemsstaterne går udviklingen i den retning, at de sociale sikringsordninger omfatter stadig flere grupper af personer, som må være dækket af forordningen i det omfang, de falder inden for anvendelsesområdet for de principper, der ligger til grund for traktatens artikler 48-51.

Betragtninger

I den første betragtning hedder det, at »de siden 1959 indvundne praktiske erfaringer ved anvendelsen af« forordningen, hvilke erfaringer utvivlsomt også omfatter virkningerne af de af Domstolen afsagte afgørelser, i stigende grad har vist, at der er behov for en almindelig revision af den gamle ordning.

Af den anden betragtning fremgår det, at Rådet har villet »udvide« og »forbedre« de daværende koordinationsregler. En indskrænkning af forordningens rækkevidde i forhold til de krav, som traktaten efter Domstolens opfattelse stiller, kan ikke betragtes som en udvidelse eller en forbedring.

Den fjerde betragtning, som er den eneste, der indeholder en henvisning til »arbejdstagere«, anvender kun dette udtryk i forbindelse med begrebet »sociale sikringsordninger« for disse og indeholder ingen antydning af, at dette begreb udelukkende skulle tage sigte på ordninger, som er begrænset til arbejdstagere.

Artikel 34

Efter denne bestemmelse anses visse personer, der udøver »erhvervsmæssig virksomhed«, som »arbejdstagere«. Anvendelsen af dette almene udtryk viser, at Rådet har ønsket at give begrebet »arbejdstager« et større anvendelsesområde, som også omfatter andre end lønmodtagere.

Bilag V, pkt. A, stk. 1

Denne bestemmelse udelukker anvendelsen af artikel 1, litra a), underafsnit i) på bl.a. »selvstændige erhvervsdrivende ... andre personer, der er berettiget til sygehjælp i henhold til [belgisk] lov af 9. august 1963 om indførelse og tilrettelæggelse af en syge- og invalideforsikringsordning«. I denne lov bestemmes det, at nævnte ordning ved kongelig bekendtgørelse kan udstrækkes til selvstændige erhvervsdrivende, hvilket faktisk er sket. Såfremt loven ved denne udstrækning var

blevet frataget sin karakter af »ordning for arbejdstagere« i den betydning som er forudsat i det nævnte underafsnit, ville den pågældende bestemmelse være uden mening. Bestemmelsen, som præciserer, at den udelukkende finder anvendelse på dem, der ikke er sikret »de samme forsikringsmæssige rettigheder som arbejdstagere«, bekræfter altså den fortolkning af underafsnit i), som er hævdet ovenfor.

d) Konklusion

Forordning nr. 1408/71 omfatter altså alle de personer, hvortil lovgivningen i en medlemsstat har udstrakt anvendelsen af bestemmelserne i en generel social sikringsordning, for så vidt disse personer skønnes at være underkastet de samme risici, som arbejdstagere i almindelighed, og for så vidt den pågældende ordning yder dem den samme beskyttelse mod disse risici. Det tilkommer i påkommende tilfælde de nationale domstole at afgøre, om der er foretaget en sådan udstrækning af den pågældende ordning. Men der kan ikke være tvivl om, at dette er tilfældet, for så vidt angår den engelske ordning.

B — Vedrørende det første spørgsmål

Den pågældende bestemmelse indskrænker på ingen måde definitionen af begrebet »arbejdstagere«, men præciserer blot, at de personer, som er omtalt heri, særligt falder ind under anvendelsesområdet for artikel 1, litra a), underafsnit ii).

Den skal heller ikke forstås således, at kun disse personer henhører under nævnte underafsnit. Såfremt man anlagde den modsatte fortolkning uden samtidig at anerkende, at de personer, der således udelukkes fra underafsnit ii), og som heller ikke falder ind under underafsnit i), ikke desto mindre er arbejdstagere i den i artikel 1 forudsatte betydning, kunne forordning nr. 1408/71 ikke siges at opfylde den forpligtelse, som påhviler Rådet efter trakatens artikel 51.

C — Vedrørende det andet spørgsmål

Der bør gives et bekræftende svar på dette spørgsmål, og dette generelt og ikke blot i relation til den ene eller den anden risiko. Domstolen har ved flere lejligheder truffet den afgørelse, at karakteren af den risiko, som medfører, at forordning nr. 3 kan bringes i anvendelse, ikke skal sættes i relation til den pågældende egenskab af arbejdstager (jf. f.eks. dom af 11. marts 1965 Bertholet, 31/64, Recueil s. 119). Endvidere er der risiko for, at en brudstykkeagtig fortolkning af begrebet »arbejdstager« forstyrrer traktatens harmoni.

D — Vedrørende det tredje spørgsmål

Dette spørgsmål bør besvares benægtende.

Efter artikel 1, litra a), underafsnit ii) er kriteriet ordningens administrationsmetode og ikke den pågældende persons handlinger. Det forhold, at visse bidrag er blevet betalt af en person eller krediteret denne, kan ikke hverken generelt, eller i relation til den pågældende risiko, gøre ham til arbejdstager. Det tilkommer den nationale domstol at afgøre, om, og under hvilke betingelser, sådanne forhold er egnet til at bestemme den pågældende status.

Det modsatte ville have en uacceptabel konsekvens:

- En person, der tog to uger til en anden medlemsstat, kunne hermed være arbejdstager i den ene uge og ikke i den anden, hvis den bidragsperiode, der skal tages i betragtning ved afgørelsen af hans ret til ydelser i løbet af den anden uge, lå senere end den periode, der skal tages i betragtning ved afgørelsen af hans rettigheder i den første uge.
- Hermed kunne en person være arbejdstager udelukkende, for så vidt angår bestemte ydelser. Desuden ville man ikke vide, om den pågældende også skulle anses for arbejdstager i relation til de ydelser, som der ikke

ydes bidrag til, og som forordningen ligeledes finder anvendelse på (jf. dom af 7. maj 1969, Torrekens, 28/68, Recueil s. 125).

— I de tilfælde, hvor bidragene fra de forskellige grupper kan kombineres ved erhvervelse af ret til en enkelt ydelse, som det er tilfældet i Storbritannien, ville anvendelsen af kriteriet »i det væsentlige«, som den nationale dommer har fremført, skabe usikkerhed.

Men den aktuelle eller potentielle ret til ydelser på grundlag af tidligere tilbagelagte forsikrings- eller bidragsperioder kan være af betydning af en anden grund end den, som der er tænkt på i det tredje spørgsmål. En person er efter forordningen »forsikret«, så længe hans forsikring mod en risiko løber. Det følger heraf, at såfremt en person, på grund af tilbagelagte perioder i egenskab af »arbejdstager«, stadig er dækket af en social sikringsordning mod visse risici, som er indtruffet eller kunne indtræffe, skal han fortsat betragtes som arbejdstager. Det er blot et spørgsmål, om de pågældende perioder tages i betragtning med henblik på erhvervelse eller bevarelse af retten til den pågældende ydelse eller med henblik på beregningen af beløbets størrelse.

Man står således over for et tilfælde af en sådan beskyttelse af erhvervede rettigheder eller rettigheder under dannelse, som er målet for artikel 51, og som blev fastslået af Domstolen i f.eks. Unger- og Janssen-dommene. Som disse domme har understreget, tager artikel 4 i forordning nr. 3, ligesom artikel 2 i forordning nr. 1408/71, også sigte på de arbejdstagere, som »har været« undergivet lovgivningen i en eller flere medlemsstater.

E — Vedrørende det fjerde spørgsmål

En person, der som arbejdstager har været tilmeldt en tvungen forsikringsordning, hvad enten denne er forbeholdt arbejdstagere eller ej, og som frivilligt fortsætter sin forsikring inden for rammerne af en sådan ordning oprettet af den samme medlemsstat, er, i henhold til selve ordlyden i artikel 1, litra a), underafsnit iii) i forordning nr. 1408/71, »arbejdstager«.

Derimod fremgår det af samme ordlyd, at en person, som er tvungent forsikret, ikke falder ind under de nævnte underafsnit selv i det tilfælde, hvor forpligtelsen til at betale bidrag alene er en følge af, at den pågældende ikke er ophørt med at arbejde. Beslutningen om enten at ophøre eller at forsætte med at arbejde kan ikke sidestilles med en beslutning om at forsikre sig eller ej.

4. Indlæg fra den danske regering

Den danske regering nøjes med en række generelle betragtninger og en stillingtagen til det første spørgsmål.

Det fremgår af forordningens titel og af dens artikel 1, litra a) og 2, stk. 1, at forordningens personelle anvendelsesområde er arbejdstagerne.

Forordning nr. 3 indeholdt ikke en til forordning nr. 1408/71 svarende definition af begrebet »arbejdstager«. Dette skyldtes, at man i de seks oprindelige medlemsstater havde sociale sikringssystemer specielt for arbejdstagere, således at fastlæggelsen af dette begreb ikke voldte problemer. Men siden vedtagelsen af forordning nr. 3 har der fundet en væsentlig udvikling sted i medlemsstaternes nationale lovgivning, som kan karakteriseres ved stadig stærkere bestræbelser på at udvide den sociale sikring til at omfatte stadig større dele af medlemsstaternes befolkninger.

Lovgivningen i de nye medlemsstater adskiller sig ikke uvæsentligt fra de oprindelige medlemsstaters lovgivning, idet den nemlig dækker enten alle bosatte i pågældende medlemsstat eller hele den nationale befolkning, uden hensyn til om den enkelte udøver lønnet beskæftigelse eller ej.

Den foreliggende sag viser de vanskeligheder, som opstår ved fortolkningen af

artikel 1, litra a) i forordning nr. 1408/71. F.eks. for Danmarks vedkommende opstår disse vanskeligheder ved, at lovgivningen om sygesikring omfatter alle med bopæl i Danmark, medens pensionslovgivningen omfatter alle statsborgere med bopæl i Danmark.

Forordningen finder også anvendelse på sociale sikringsordninger af denne type, men den indeholder den væsentlige indskrænkning, at den kun omfatter arbejdstagere, arbejdstagernes familiemedlemmer og personer, som har været arbejdstagere. Denne indskrænkning fremgår af artikel 2, men den er også fremhævet i bestemmelsen i artikel 1, litra a), underafsnit ii). Den er en helt nødvendig følge af, at forordningen er udstedt med hjemmel i EØF-traktatens artikel 51.

Det må derfor udelukkes, at selvstændige erhvervsdrivende, som tidligere har været arbejdstagere, er omfattet af forordningen. Formålet med bestemmelsen om, at forordningen omfatter personer, som har været arbejdstagere, er at sikre, at de pågældende bevarer den ret til ydelser, som de har erhvervet under deres beskæftigelse som arbejdstagere. Der tænkes her først og fremmest på pensionsydelser.

Den modsatte opfattelse ville føre til, at forordningens anvendelsesområde blev udvidet i et helt urimeligt omfang, eftersom hovedparten af borgerne i medlemsstaterne på et eller andet tidspunkt har været arbejdstagere.

Et sådant resultat vil endvidere medføre en diskrimination mellem selvstændige erhvervsdrivende, der midlertidigt opholder sig i en anden medlemsstat, under hensyn til om de kommer fra et medlemsland med generelle ordninger eller et medlemsland, der i sine sociale sikringsordninger skelner mellem arbejdstagere og selvstændige erhvervsdrivende.

Bestemmelserne i pkt. I, stk. 1 i bilag V til forordning nr. 1408/71 præsicerer den i samme forordnings artikel 1, litra a) indeholdte definition af begrebet arbejdstager, idet de entydigt angiver, hvilke personer der ved anvendelsen af Det forenede Kongeriges lovgivning anses som arbejdstagere i henhold til forordningens artikel 1, litra a), underafsnit ii).

5. Indlæg fra Kommissionen

A — Om den præjudicielle forelæggelseskendelse kan antages til realitetsbehandling

»National Insurance Commissioner« er en domstol i henhold til traktatens artikel 177, nemlig den højeste instans i sager vedrørende social sikring, bortset fra visse kontrolbeføjelser, som er tillagt High Court. Den foreliggende anmodning kan altså antages til realitetsbehandling.

B — Almindelige bemærkninger

Traktatens artikel 51 forpligter Rådet til at vedtage de foranstaltninger, som er nødvendige for at gennemføre arbejdskraftens fri bevægelighed, men der er ikke nogen tilsvarende bestemmelse i traktatens kapitel om etableringsretten (artiklerne 52 ff).

Domstolen har ikke før taget stilling til de fortolkningspørgsmål i forordning nr. 1408/71, som spiller en rolle i den foreliggende sag. Men der er visse elementer i dens retspraksis angående fortolkningen af udtrykket »arbejdstagere eller dermed ligestillede personer« (artikel 4 i forordning nr. 3), som er eller kan tænkes at være af interesse for løsningen af denne konflikt:

— Domstolen har gentagne gange fastslået, at bestemmelserne i forordning nr. 3 også gælder for arbejdstagere, som kun har været undergivet lovgivningen i én medlemsstat, og som er taget til en anden medlemsstat af grunde, som ikke har nogen forbindelse med deres arbejde (jf. f.eks. Unger-dommen), altså for personer, som ikke kan betragtes som »vandrende« arbejdstagere i egentlig for-

stand. Denne fortolkning gælder også for forordning nr. 1408/71, hvilket følger af det forhold, at denne forordning dels »finder anvendelse på arbejdstagere, som er eller har været omfattet af lovgivningen i en eller flere medlemsstater, og som er statsborgere i en af disse stater« (artikel 2, stk. 1) og dels definerer udtrykket »ophold« — som navnlig figurerer i artikel 22, stk. 1, litra a) — som »midlertidigt ophold« (artikel 1, litra i)).

— Det er helt fast retspraksis ved Domstolen, at udtrykket »arbejdstagere og dermed ligestillede personer« har en fællesskabsretlig betydning og skal fortolkes vidt (dommene Unger, De Cicco, Janssen).

Under disse omstændigheder er det eneste problem i den foreliggende sag, om Brack, på trods af at han på det tidspunkt, hvor han indgav sin ansøgning, var selvstændig erhvervsdrivende i henhold til den engelske socialsikringsordning, kan betragtes som »arbejdstager« efter artikel 1 i forordning nr. 1408/71. Hvis dette er tilfældet, kan det forhold, at han blev syg i en anden medlemsstat, ikke fratage ham hans rettigheder efter forordningens artikel 22.

Medens forfatterne af forordning nr. 3 har nøjedes med at afgrænse personkredsen gennem anvendelsen af udtrykket »arbejdstagere eller dermed ligestillede personer« uden yderligere at definere dette begreb, har forfatterne af forordning nr. 1408/71 anvendt udtrykket »arbejdstagere« og givet en omfattende definition heraf (artikel 1, litra a)). Hermed har de taget hensyn til Domstolens retspraksis, hvilket fremgår af den 4. betragtning, hvori det hedder: »Som følge af de betydelige forskelle, der består mellem de enkelte medlemsstater med hensyn til den kreds af personer, som omfattes af lovgivningen i disse stater, må det foretrækkes af lægge det princip til grund, at forordningen finder anvendelse på samtlige statsborgere i medlemsstaterne, der er forsikret under de sociale sikringsordninger for arbejdstagere«.

En analyse af artikel 1, litra a) i forordning nr. 1408/71 tillader følgende slutninger:

— Underafsnittene i) og ii) tager sigte på to hovedtyper af sociale sikringsordninger, hvoraf den første er begrænset til »arbejdstagere«, medens den anden gælder for »samtlige indbyggere eller for hele den erhvervsmæssigt beskæftigede del af befolkningen«.

Underafsnit iii) synes at tage sigte på personer, som befinder sig i den i Ungerdommen omhandlede situation, nemlig de personer, »der, efter at de først obligatorisk har været omfattet af den sociale sikring som »arbejdstagere«, derefter i deres egenskab og på grund af en mulig genoptagelse af deres virksomhed som arbejdstagere, har fået rettigheder i henhold til en frivillig forsikring efter national ret, som reguleres af lignende principper som den obligatoriske forsikring«.

— Udtrykket »frivillig fortsat forsikring« i underafsnit i) refererer til de ordninger, som indeholder et indtægtsloft, ud over hvilket den fortsatte forsikring er frivillig.

— Underafsnit ii) finder kun anvendelse på personer, som er forsikrede mod risici, »der svarer til de sikringsgrene, på hvilke denne forordning finder anvendelse«, en betingelse der mangler i underafsnit i).

Selv om underafsnit ii) tager sigte på ordninger, som også dækker andre personer end »arbejdstagere«, finder den kun anvendelse på sådanne forsikrede, som af en af de grunde, der er anført i de to led af det nævnte underafsnit, kan anses for at falde inden for denne kategori. Henvisningen i det andet led til bilag V gælder også for Det forenede Kongerige (jf. pkt. I, stk. 1 i bilaget). Men dette stk. 1 henviser uden forskel til de to led i nævnte underafsnit.

For at afgøre om den engelske ordning, som blev indført ved NIA 1965, falder ind under underafsnit ii) eller ej, må man sammenholde den med visse udtryk i dette underafsnit:

»Ordning for samtlige indbyggere«

Efter den engelske ordning er studerende og lavtlønnede fritaget fra forpligtelsen til at betale bidrag. Desuden gør den det muligt for personer, som ikke bor i Storbritannien, at fortsætte med at være tilsluttet. Men den pågældende skal være indbygger for at erhverve ret til en ydelse, og navnlig en længerevarende ydelse.

»Ordning for hele den erhvervsmæssigt beskæftigede del af befolkningen«

Efter den engelske ordning er også arbejdsløse forsikrede.

»Når det efter vedkommende sikringsordnings administrations- eller finansieringsmetode er muligt at identificere den pågældende som arbejdstager«

Dette er muligt i den engelske ordning, navnlig efter typen og størrelsen af de indbetalte bidrag.

C — Vedrørende det første spørgsmål

Der er ingen bestemmelse, som klart fastlægger den retlige forbindelse mellem forordning nr. 1408/71 og dens bilag. I den henseende må der foretages en sondring:

Underafsnit i) i litra a) i artikel 1 henviser til bilag V med ordene »med forbehold af de i bilag V anførte begrænsninger«. Over for en så præcis formulering må det erkendes, at en udtrykkelig henvisning i bilag V til underafsnit i) er afgørende for fortolkningen af dette underafsnit.

Men når de gensidige henvisninger er mindre præcise, er en henvisning i bilag V til forordningens tekst kun indicerende. Det gælder f.eks. stk. 1 i pkt. I i bilaget, som kun kan anvendes som et underordnet, om end meget hensigtsmæssigt, middel ved fortolkningen af udtrykket »arbejdstager«, sådan som det er defineret i forordningens artikel 1.

D — Vedrørende det andet spørgsmål

Svaret på dette spørgsmål er benægtende, allerede som følge af det forhold, at de ordninger, som gælder for såvel arbejdstagere som andre personer, udtrykkeligt er omhandlet i underafsnit ii). Endvidere ville et bekræftende svar føre til en omgåelse af det princip om begrænsning af de generelle ordninger til arbejdstagere, som har fundet udtryk i de to led i underafsnit ii). Endelig har Domstolen kun ønsket, at det vide anvendelsesområde, den har tillagt forordning nr. 3, skal gælde til fordel for personer, der, uden at være arbejdstagere i begrebets snævre betydning, er forsikret efter en ordning for arbejdstagere eller associeret en sådan ordning.

E — Vedrørende det fjerde spørgsmål

Der er god grund til at behandle dette spørgsmål før det tredje spørgsmål.

Svaret på det fjerde spørgsmål bør også være benægtende, og af følgende grund:

I et tilfælde som det foreliggende er der ingen direkte forbindelse mellem den tvungne forsikring, som den pågældende tidligere har været tilsluttet som arbejdstager, og det ene af de kriterier, hvis det overhovedet eksisterer, som kunne begrunde den pågældendes tilhørsforhold til gruppen »frivilligt forsikrede«. Men en sådan forbindelse er nødvendig, hvilket fremgår af Unger-dommen, som vedrørte et tilfælde, hvor den pågældende havde været tvungent forsikret efter en ordning for arbejdstagere umiddelbart forud for den frivillige forsikringsperiode.

Bortset herfra kan en person ikke anses for »frivilligt« forsikret inden for rammerne af en ordning, som er baseret på et tvungent forsikringssystem, udelukkende med den begrundelse, at en person efter denne ordning i bestemte afgrænsede tilfælde (navnlig ved ophold i udlandet) har mulighed for at svare bidrag. Man ved ikke, om Brack har gjort brug af denne mulighed. Men han har i

hvert fald været tvungent forsikret før og efter sit korte ophold i Frankrig.

Desuden kan det forhold, at han besluttede at fortsætte med at arbejde efter at have nået pensionsalderen, ikke gøre ham til en »frivilligt forsikret person«.

Antager man endelig, at den gældende sociale sikringsordning i Det forenede Kongerige ikke er en »ordning for arbejdstagere i henhold til underafsnit i), kan den heller ikke anses for at være det i henhold til underafsnit iii).

F — Vedrørende det tredje spørgsmål

Det er Kommissionens opfattelse, at det kun er inden for rammerne af det tredje spørgsmål, at man kan tænke sig et bekræftende svar. Men også her mener Kommissionen, at et sådant svar alt i alt har stærke argumenter imod sig. Imidlertid spørger den sig selv, om disse indvendinger ikke kan fejes til side i visse tilfælde ved hjælp af en udvidende fortolkning. Den fremhæver navnlig følgende:

Den ordning, der blev indført ved NIA 1965, opfylder de betingelser, som er stillet i første led af underafsnit ii), jf. ovenfor under almindelige bemærkninger.

Men det er vanskeligt at påberåbe sig denne ordning til støtte for en udvidelse af bestemmelserne i forordning nr. 1408/71 til også at omfatte andre personer end de lønmodtagere, som er dækket af ordningen:

— I traktaten er der en klar sondring mellem arbejdstagere og selvstændige erhvervsdrivende.
— Som generaladvokaten understregede det i Unger-sagen (Sml. 1954-64, s. 481, sp. 2, 2. afsn.) i sin omtale af forordning nr. 3: »Ordene »arbejdstagere eller dermed ligestillede personer« udelukker de sjældne »lovgivninger« om social tryghed, som finder anvendelse på hele befolkningen; i det mindste er disse lovgivninger adskilt i det omfang, hvor de uden videre dækker de befolkningsgrupper, som ikke er arbejdstagere«.
— I underafsnit ii) adskilles de personer, som er »arbejdstagere«, fra de personer, der i øvrigt er undergivet en generel socialsikringsordning.

På den anden side er det et af de væsentligste formål inden for det sociale område at sikre alle personer, som er undergivet fællesskabsretten, en ligelig behandling. Under denne synsvinkel ville det stride mod traktatens ånd at fortolke forordning nr. 1408/71 indskrænkende. Desuden afspejler den første artikel i forordningen Domstolens nærmest udvidende fortolkning, og det synes at fremgå, at forordningen nærmest tager sigte på den samme gruppe personer som forordning nr. 3. Man nødes hermed til at stille sig selv det spørgsmål, om en person, som for nærværende er tilsluttet som sådan, under disse omstændigheder kan anses for at falde ind under underafsnit ii).

Det følger af de tidligere fremførte betragtninger, at det ikke er udelukket at give et bekræftende svar på dette spørgsmål med den begrundelse, at Brack under sit ophold i Frankrig ikke var tvungent forsikret. Til gengæld kan et sådant svar ej heller udledes af det forhold, at den pågældendes status, for så vidt angår hans ret til den omhandlede ydelse »i det væsentlige erhverves ved, at han har svaret eller er blevet krediteret bidrag som ansat« (jf. det foreliggende spørgsmåls ordlyd). En sådan argumentation ville føre til vilkårlige resultater, eftersom:

— hvis Brack havde været mindre end 65 år gammel på tidspunktet for sagens faktiske omstændigheder, ville de perioder, som han havde tilbagelagt som arbejdstager, ikke være blevet taget i betragtning efter den engelske lovgivning ved vurderingen af hans krav på den pågældende ydelse,
— den argumentation, som lige er blevet tilbagevist, ville derfor munde ud i, at alene det forhold, at den pågældende ikke gik på pension ved 65-års alderen, ville gøre ham til arbejdstager.

En anden grund, som taler for et benægtende svar, ligger i det forhold, at

Brack var arbejdstager i 9 år og selvstændig erhvervsdrivende i hele den følgende periode på 17 år. At svare bekræftende på spørgsmålet er dermed ensbetydende med at anerkende, at det er tilstrækkeligt at have været arbejdstager i en kort periode for at kunne bevare denne status fremover.

På trods af disse betragtninger er det måske muligt at fortolke underafsnit ii) udvidende, således at visse — om ikke alle — grupper af personer, som tidligere har været arbejdstagere, henføres til den her givne definition. Spørgsmålet er at finde en formulering, som gør det muligt at foretage en sådan udvidende fortolkning. Det skal herefter i hvert enkelt tilfælde afgøres, hvilke sociale sikringsgrene der falder ind under forordningens anvendelsesområde. En sådan formulering synes begrundet i det forhold, at underafsnit iii) refererer til personer, som ikke for tiden er arbejdstagere i ordets snævre betydning, at artikel 2 i forordning nr. 1408/71 også tager sigte på personer, som »har været omfattet« af lovgivningen i en eller flere medlemsstater, og endelig, at det ville være kedeligt, om en person, som har været »arbejdstager« i f.eks. 25 år, skulle ophøre med at være omfattet af bestemmelserne i forordningen den dag, hvor han får status som »selvstændig erhvervsdrivende«.

Under den mundtlige retsforhandling, som har fundet sted den 7. juli 1976, har sagsøger i hovedsagen, repræsenteret af J. van Gelder og A. Morritt, den engelske regering, repræsenteret af H. Knorpel, og Kommissionen for De europæiske Fællesskaber, repræsenteret af sin juridiske rådgiver J. Forman, udviklet de argumenter, som de havde gjort gældende under skriftvekslingen.

Generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse i retsmødet den 13. juli 1976.

Præmisser

1 Ved beslutning af 12. februar 1976, som er registreret på Domstolens justitskontor den 16. februar 1976, har National Insurance Commissioner i medfør af EØF-traktatens artikel 177 stillet Domstolen 4 spørgsmål vedrørende fortolkningen af litra I (Det forenede Kongerige), stk. 1 i bilag V i Rådets forordning nr. 1408/71 af 14. juni 1971 om anvendelse af den sociale sikringsordning på arbejdstagere og deres familiemedlemmer, der flytter inden for Fællesskabet, som ændret ved tiltrædelsesakten, og af denne forordnings artikel 1, litra a), underafsnit i) ii) og iii).

2 Disse spørgsmål er rejst i en sag mellem en britisk statsborger, sagsøger i hovedsagen, som er født i 1906, og som til stadighed har boet i Storbritannien og betalt bidrag til den engelske socialsikringsordning siden 1948, først som arbejdstager og siden hen som selvstændig erhvervsdrivende på den ene side, og den kompetente engelske socialsikringsinstitution på den anden side, idet sagen opstod på grund af en sygdom, som sagsøgeren pådrog sig under et ophold i Frankrig, hvor han var rejst hen af helbredsmæssige grunde, og som han øjeblikkelig måtte søge lægehjælp for;

3 den pågældende institution har i medfør af en national regel, hvori der er opstillet et princip om, at »en person fratages enhver ret til ydelse ... for enhver periode, hvorunder den pågældende opholder sig uden for Storbritannien«, har nægtet ham — og nægter nu hans enke, som er indtrådt i sagen — betaling af kontantydelser i anledning af sygdom for den periode, hvorunder han opholdt sig i Frankrig.

4 I henhold til artikel 22, stk. 1 i forordning nr. 1408/71, som bl.a. angår ydelser i anledning af sygdom, har en »arbejdstager« — et begreb som er defineret i artikel 1, litra a) i forordningen — »som opfylder de i den kompetente stats lovgivning foreskrevne betingelser for ret til ydelser ... og: a) hvis tilstand under et ophold på en anden medlemsstats område kræver øjeblikkelig ydelse af hjælp ... ret til: ... ii) kontantydelser, der udbetales af den kompetente institution efter den for denne institution gældende lovgivning«;

5 idet denne bestemmelse medfører, at en national regel som den nævnte ikke finder anvendelse på en arbejdstager, drejer spørgsmålene fra National Insurance Commissioner sig i det væsentlige om, hvorvidt de personer, som befinder sig i en lignende situation som sagsøger i hovedsagen, er »arbejdstagere« i henhold til artikel 1, litra a) i forordning nr. 1408/71;

Vedrørende det første spørgsmål

6 Det første spørgsmål er, hvorvidt litra I, stk. 1 i bilag V til forordning nr. 1408/71, som udelukkende angår Det forenede Kongerige, indsnævrer eller udvider den i forordningens artikel 1, litra a) indeholdte definition af begrebet »arbejdstager« eller nogen del af den nævnte definition;

7 i medfør af stk. 1 i litra I (Det forenede Kongerige) i bilag V anses »enhver person, der er pligtig at svare bidrag som arbejdstager«, som arbejdstager i den betydning, der er forudsat i forordningens artikel 1, litra a), underafsnit ii);

8 da denne bestemmelse udelukkende henviser til underafsnit ii) i litra a), er det dermed på forhånd udelukket, at den har nogen betydning for underafsnittene i) og III);

9 i underafsnit ii) er der i modsætning til underafsnit i) ikke udtrykkeligt henvist til »begrænsninger«, som bilag V kunne medføre for definitionen af begrebet »arbejdstager«;

10 den pågældende bestemmelse i bilag V skal ses i lyset af det forhold, at den engelske ordning, som sondrer mellem bidrag fra arbejdstagere, selvstændige erhvervsdrivende og ikke-erhvervsaktive personer, ogsa opstiller en pligt for visse grupper af personer, der ikke er arbejdstagere i arbejdsretlig henseende, til at »svare bidrag som arbejdstager«;

11 den nævnte bestemmelse sigter således mod at give artikel 1, litra a), underafsnit ii) et bredt anvendelsesområde, idet den præciserer, at det i henhold til første led af dette underafsnit er muligt efter den engelske sikringsordnings administrations-eller finansieringsmetode at identificere enhver person som arbejdstager, som er pligtig at svare bidrag i denne egenskab;

12 der skal derfor gives følgende svar på spørgsmålet fra den nationale ret: bestemmelsen i litra I (Det forenede Kongerige), stk. 1 i bilag V til forordning nr. 1408/71 indsnævrer ikke definitionen af udtrykket arbejdstager i forordningens artikel 1, litra a) men præciserer kun betydningen af underafsnit ii) i forhold til den engelske lovgivning.

Vedrørende det tredje spørgsmål

13 Det tredje spørgsmål drejer sig om, hvorvidt personer, som befinder sig i en lignende situation som sagsøger i hovedsagen, er »arbejdstagere« i henhold til artikel 1, litra a) i forordning nr. 1408/71, fordi de falder ind under anvendelsesområdet for denne bestemmelses underafsnit ii).

14 Med henblik på besvarelsen af dette spørgsmål skal der, ud over de allerede anførte forhold, lægges vægt på følgende faktiske og nationalretlige omstændigheder, som karakteriserer den pågældendes situation, og som er fremhævet af den nationale domsmyndighed:

— på det tidspunkt, hvor den pågældende blev syg, var han tvungent forsikret efter en socialsikringsordning, der bl.a. omfattede praktisk taget samtlige arbejdstagere og selvstændige erhvervsdrivende, og som sondrer mellem disse grupper både i henseende til de bidrag, der skulle betales, og de ydelser, som de forsikrede havde krav på;

— den pågældende var imidlertid ikke forpligtet til at betale bidrag for den periode, hvor han opholdt sig i udlandet;

— den pågældende havde indbetalt bidrag til ordningen, først i 9 år som arbejdstager og dernæst — indtil sin død — i 18 år som selvstændig erhvervsdrivende;

— de ydelser i forbindelse med sygdom, som den pågældende — hvis der ses bort fra den omstridte opholdsklausul — kunne have gjort krav på for den periode, hvor han var syg, var i henhold til bestemmelserne i nævnte ordning afhængig af, hvilken alderspension den pågældende ville have haft ret til, såfremt han ikke var fortsat med at arbejde ud over det 65. år;

— i henhold til disse bestemmelser ville den pågældende kun have kunnet gøre krav på den fulde kontantydelse ved sygdom, såfremt de bidrag, som var indbetalt af eller for ham, i den tid hvor han var lønnet arbejdstager, blev lagt sammen med de bidrag, som han havde indbetalt som selvstændig erhvervsdrivende.

15 En person i en sådan situation opfylder de to første betingelser i underafsnit ii) ved at være »tvungent forsikret mod en eller flere risici, der svarer til de sikringsgrene, på hvilke denne forordning finder anvendelse ... inden for rammerne af en socialsikringsordning for ... hele den erhvervsmæssigt beskæftigede del af befolkningen«;

16 hvad særlig angår den første betingelse, er en forsikring »tvungen«, såfremt den pågældende er tilsluttet ordningen uafhængigt af sin vilje, og der sker ingen ændring heri, fordi han i bestemte afgrænsede perioder, såsom ved ophold i udlandet, er frit stillet med hensyn til at betale bidrag;

17 problemet kan derfor reduceres til et spørgsmål om, hvorvidt de pågældende personer desuden opfylder betingelsen i første led af underafsnit ii), nemlig at »det efter vedkommende sikringsordnings administrations- eller finansieringsmetode er muligt at idenficere den pågældende som arbejdstager«, underforstået at dette spørgsmål, under hensyn til de foreliggende omstændigheder i denne sag, kun skal undersøges i relation til risikoen »sygdom«.

18 Det må ikke overses, at forordning nr. 1408/71, som blev vedtaget forud for de nye medlemsstaters tiltrædelse, ikke er formuleret under hensyntagen til særegenhederne i de nye medlemsstaters lovgivninger;

19 forordningen skal navnlig fortolkes i lyset af sin egen ånd og traktatens mål;

20 i den henseende skal det bemærkes, som Domstolen tidligere har fastslået, at fællesskabsreglerne om social sikring »er påvirket af en almindelig tilbøjelig-

hed i medlemsstaternes socialret til at udstrække området for den sociale sikring til nye grupper af personer under hensyn til lighed i risiko og livsvilkår« (dom af 19. december 1968, De Cicco, 19/68, Recueil s. 700; dom af 27. oktober 1971, Hanssen, 23/71, Recueil s. 864).

21 Selv om forordning nr. 1408/71 endelig, i modsætning til forordning nr. 3, som den efterfulgte, ikke længere anvender formuleringen »arbejdstagere og dermed ligestillede personer« men kun, som det hedder i overskriften, vedrører »arbejdstagere«, fremgår det imidlertid af visse af bestemmelserne heri, at den også finder anvendelse på visse grupper af personer, som ved risikoens indtræden ikke er »arbejdstagere« i arbejdsretlig betydning;

22 for det første gælder forordningen ifølge artikel 2, stk. 1, hvori personkredsen er afgrænset, for arbejdstagere, som er eller »har været« omfattet af lovgivningen om social sikring i en eller flere medlemsstater;

23 dernæst skal en pensionist eller rentemodtager, ved anvendelsen af bestemmelserne i kapitel 1 i afsnit III, som bl.a. vedrører sygdomsrisikoen, »anses ... som arbejdstager i henhold til forordningens artikel 34, såfremt han har ret til naturalydelser efter en medlemsstats lovgivning i kraft af, at han udøver erhvervsmæssig beskæftigelse;

24 når forordningen således omfatter visse personer, der ikke længere er arbejdstagere, og som end ikke længere er tilsluttet en social sikringsordning i en af medlemsstaterne, kan man ikke udelukke, at den i givet fald kan anvendes på personer, som, selv om de ikke længere er lønnede arbejdstagere, fortsat obligatorisk er tilsluttet den samme ordning, som de tidligere henhørte under som arbejdstagere;

25 det er i litra I (Det forenede Kongerige), stk. 1 i bilag V til forordning nr. 1408/71 præciseret, at forordningen også finder anvendelse på personer, der efter den pågældende nationale lovgivning, nemlig den engelske, er pligtige at svare bidrag som »arbejdstagere«, selv om de ikke i realiteten henhører under denne kategori.

26 Artikel 1, litra a), underafsnit ii) i forordningen skal altså fortolkes i lyset af disse betragtninger.

27 Denne bestemmelse tager sigte på det tilfælde, hvor det, med henblik på at »identificere« en person, som er tilknyttet en social sikringsordning for hele den erhvervsmæssigt beskæftigede del af befolkningen, som »arbejdstager«, er nødvendigt at anvende »vedkommende sikringsordnings administrations- eller finansieringsmetode«;

28 bestemmelsen skal således forstås på den måde, at den også tager sigte på personer, som ikke er »arbejdstagere« i arbejdsretlig betydning, men som i henseende til forordning nr. 1408/71 må anses for at have denne status, dels under hensyn til målene og ånden i nævnte forordning og i traktatens artikler 48-51, som danner grundlag herfor, og dels under hensyn til de særlige administrations- eller finansieringsmetoder i den ordning, som de pågældende er tilknyttet, og udviklingen i denne tilknytning.

29 Disse betingelser er opfyldt i den foreliggende sag, som er karakteriseret ved, dels at den pågældende har bidraget som arbejdstager til ordningens finansiering, og dels at hans ret til at oppebære fuld kontantydelse ved sygdom er afhængig af, at disse bidrag medregnes.

30 Svaret til National Insurance Commissioner må derfor være, at personer, som befinder sig i den af retten beskrevne situation, med henblik på anvendelsen af artikel 22, stk. 1, underafsnit ii), første sætning i forordning nr. 1408/71, i forhold til engelsk lovgivning er »arbejdstagere« i den betydning, der anvendes i artikel 1, litra a), underafsnit ii) i denne forordning.

Vedørende det andet og det fjerde spørgsmål

31 Det andet og det fjerde spørgsmål drejer sig om, hvorvidt personer i den ovenfor nævnte situation er »arbejdstagere« i den i artikel 1, litra a) forudsatte betydning som følge af, at de falder ind under anvendelsesområdet henholdsvis for underafsnit i) og for underafsnit iii) i nævnte litra a).

32 Under hensyn til det svar, som er givet på det tredje spørgsmål, skal de her omhandlede spørgsmål ikke undersøges nærmere.

Vedrørende sagsomkostningerne

33 De udgifter, som er afholdt af den engelske og den danske regering samt af Kommissionen for De europæiske Fællesskaber, som har afgivet indlæg for Domstolen, kan ikke godtgøres;

34 da retsforhandlingerne i forhold til hovedsagens parter er et led i den sag, som verserer for National Insurance Commissioner, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagsomkostningerne.

På grundlag af disse præmisser,

kender

DOMSTOLEN

vedrørende de spørgsmål, som er forelagt den af National Insurance Commissioner ved kendelse af 12. februar 1976, for ret:

1. **Bestemmelsen i litra I, stk. 1 (Det forenede Kongerige) i bilag V til forordning nr. 1408/71 indsnævrer ikke definitionen af udtrykket »arbejdstager« i forordningens artikel 1, litra a) men præciserer kun betydningen af underafsnit ii) i litra a) i forhold til den engelske lovgivning.**

2. **En person:**

   — **som i henhold til en socialsikringsordning for hele den erhvervsmæssigt beskæftigede del af befolkningen har været tvungent forsikret mod »sygdom«, først som lønnet arbejdstager og siden som selvstændig erhvervsdrivende,**

   — **som på tidspunktet for denne forsikringsbegivenheds indtræden var selvstændig erhvervsdrivende,**

   — **som imidlertid på dette tidspunkt i henhold til bestemmelserne i den ovennævnte ordning kun kunne kræve fuld kontantydelse ved sygdom, såfremt der skete medregning både af de bidrag, som var indbetalt af eller for ham i hans tid som lønnet arbejdstager, og de bidrag, som han havde ydet som selvstændig erhvervsdrivende,**

er, med henblik på anvendelsen af artikel 22, stk. 1, underafsnit ii), første sætning i forordning nr. 1408/71, i forhold til engelsk lovgivning »arbejdstager« i den betydning, der anvendes i artikel 1, litra a), underafsnit ii) i denne forordning.

Lecourt Kutscher O'Keeffe

Donner Mertens de Wilmars Pescatore Sørensen

Afsagt i offentligt retsmøde i Luxembourg den 29. september 1976.

A. Van Houtte
Justitssekretær

R. Lecourt
Præsident

FORSLAG TIL AFGØRELSE FRA GENERALADVOKAT H. MAYRAS FREMSAT DEN 13. JULI 1976 [1]

Høje Ret.

I — A — Brack, sagsøger i hovedsagen, britisk statsborger, født i 1906, var fra 1948 til 1957 — altså i 9 år — tilsluttet den sociale sikringsordning i Det forenede Kongerige som arbejdstager. Fra 1957 drev han selvstændigt erhverv som revisor. Han fortsatte i denne egenskab med at indbetale bidrag til den sociale sikring.

I 1971 erhvervede han som 65-årig i medfør af § 30 i National Insurance af 1965 ret til en alderspension, dels som arbejdstager og dels som selvstændig erhvervsdrivende, forudsat at han ophørte med at arbejde. Han ville så blive fritaget for forpligtelsen til at betale bidrag til arbejdsløsheds- og sygeforsikringen.

Men han traf det valg at fortsætte som selvstændig erhvervsdrivende.

Herefter var han forpligtet til at fortsætte med at betale bidrag, indtil han rent faktisk gik på pension eller nåede 70-års alderen.

De sidste år, medens han arbejdede, blev sagsøgers helbred ved flere lejligheder alvorligt svækket. For at overvinde eftervirkningerne af forskellige infektioner og en alvorlig operation tog han efter en læges råd på rekonvalescensophold hos nogle venner i Frankrig den 23. september 1974. Under hans ophold her blev han nogle dage senere ramt af en alvorlig neuritis, som efter to franske lægers opfattelse krævede, at han øjeblikkelig kom

1 — Oversat fra fransk.